

Č. 62.

Vymezení samostatné organizační složky podniku ve smlouvě o prodeji části podniku

§ 487 ObchZ

V případě prodeje části podniku je nezbytné, aby předmětem smlouvy o prodeji byla taková část podniku, která tvoří jeho samostatnou organizační složku. Za samostatnou organizační složku lze pokládat takovou součást podniku, u níž je vedeno samostatně (odděleně) účetnictví, týkající se této organizační složky, z něhož především vyplývá, které věci, jiná práva, popřípadě jiné majetkové hodnoty slouží k provozování této části podniku (samostatné organizační složky), a vymezuje se tím předmět smlouvy o prodeji části podniku. V uvedeném smyslu proto bude samostatnou organizační složkou podniku zejména odštěpný závod, popřípadě jiná organizační složka, která se zapisuje do obchodního rejstříku. Předmětem smlouvy o prodeji podniku však mohou být i jiné organizační složky podniku, které se nezapisují do obchodního rejstříku a které mohou být různě nazvány, např. závod, provoz apod., podmínkou však je, aby šlo o složku samostatnou ve výše uvedeném smyslu, přičemž nemusí jít o složku oprávněnou svým vedoucím jednat navenek ve věcech jí se týkajících, jako je tomu v případě odštěpného závodu.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 9. 5. 2006, sp. zn. 29 Odo 870/2005

Z odůvodnění:

Napadeným usnesením změnil odvolací soud usnesení soudu prvního stupně tak, že povolil změnu zápisu D. spol. s r. o. (dále též jen „společnost“) spočívající ve výmazu společnosti Z. a. s., s vkladem 250 000 Kč, splaceno 100 % a výší obchodního podílu 50 %, a zápisu společnosti A. D., s vkladem 250 000 Kč, splaceno 100 % a výší obchodního podílu 50%, se dnem zápisu ke dni právní moci tohoto usnesení. V odůvodnění usnesení odvolací soud uvedl, že rozhodčí nález předložený odvolacímu soudu, který řešil otázku užívání patentu a výše náhrady za část kupní ceny za 50% obchodní podíl společnosti, nemá na rozhodnutí v projednávané věci vliv. Otázka převodu obchodního podílu na navrhovatelku byla v rozhodčím řízení řešena jen jako předběžná otázka. Přitom podle § 2 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb. nemohou rozhodci rozhodovat o určení, zda je někdo společníkem obchodní společnosti či nikoli a o výši jeho majetkového podílu, ale mohou rozhodovat jen v majetkovém sporu, v jehož rámci se mohou jako předběžnou otázkou zabývat i tím, kdo je společníkem. Rozhodčí nález tedy nelze považovat za vykonatelné rozhodnutí v tom ohledu, kdo a s jakým obchodním podílem je společníkem společnosti. Ohledně aktivní věcné legitimace navrhovatelky poukázal odvolací soud na § 31 odst. 1 ObchZ, podle něž je návrh na zápis do obchodního rejstříku oprávněna podat osoba, jíž se zápis týká. Takovými osobami jsou i osoby, které se podle zákona zapisují do obchodního rejstříku v rámci zápisu podnikatele. Dále odvolací soud posuzoval, zda byl obchodní podíl, jehož převodu se zápis týká, převeden smlouvou o prodeji části podniku ze dne 13. 11. 1998. V článku III odst. 3.1.30 této smlouvy se uvádí, že „jako příloha T je připojen věrný a úplný seznam a popis všech finančních investic prodávající, vztahujících se k divizi rozbušek k datu tohoto seznamu a popisu“. V příloze T řečené smlouvy je jako finanční investice uvedeno: „D. –

50% podíl na základním jmění ve výši 500 000 Kč, tj. 250 000 Kč“. Podle odvolacího soudu je za situace, kdy ve smlouvě o prodeji části podniku jsou jako předmět prodeje označena „veškerá svá vlastnická práva v divizi rozbušek a podílů v ní, včetně majetkových aktiv, jiných práv a majetkových hodnot sloužících k provozu divize rozbušek“, dostatečně doloženo, že obchodní podíl prodávající ve společnosti je součástí prodávané části podniku. Pozdější tvrzení prodávající, že obchodní podíl náleží do jiné divize, se tudíž jeví účelovým, v rozporu s uzavřenou smlouvou. Dále odvolací soud uzavřel, že principem prodeje části podniku je, že na kupujícího přecházejí všechna práva a povinnosti a závazky, na něž se vztahuje převod. Byla-li by některá část předmětu smlouvy vyčleněna, nejde již o prodej části podniku, když tímto vyčleněním by předmět prodeje pozbyl charakter části podniku. Smlouva o prodeji části podniku je specifickým smluvním typem a k přechodu práva v rámci převodu podniku se nevyžaduje splnění dalších podmínek, protože zákon upravuje přechod takových práv bez výjimek a podmínek. V daném případě navrhovatelka doložila, že dne 13. 11. 1998 byla mezi ní a společností ZVI a. s. uzavřena smlouva o prodeji části podniku představující divizi rozbušek. Součástí převáděné části podniku byl i 50% obchodní podíl ve společnosti. Účinností smlouvy, tj. ke dni 1. ledna 1999, došlo k přechodu tohoto obchodního podílu, jež navrhovatelka doložila, čímž byly splněny předpoklady k provedení zápisu vyžadované právními předpisy.

Proti usnesení odvolacího soudu podala společnost dovolání. Co do jeho přípustnosti odkázala na § 237 odst. 1 písm. a) OSŘ, co do důvodů na § 241a odst. 2 písm. b) a odst. 3 OSŘ. Dovolatelka tvrdí, že podle článku 2 Organizační směrnice číslo 5 společnosti ZVI a. s. ze dne 27. 6. 1997, byla společnost rozdělena na šest hospodářských středisek. Obchodní podíl ve společnosti byl součástí hospodářského střediska 410 – vedení společnosti. Z toho důvodu nebylo o obchodním podílu ve společnosti účtováno v oddělené účetní evidenci divize rozbušek. Účtovalo se o něm v rámci střediska 410 – vedení společnosti. Dovolatelka dovozuje, že za samostatnou organizační složku, na jejíž převod lze aplikovat § 476 a násl. ObchZ, lze pokládat takovou část podniku, u níž je vedeno samostatné účetnictví, z něhož především vyplývá, které věci, jiná práva, popřípadě jiné majetkové hodnoty slouží k provozování této části podniku. Převáděná část podniku podle smlouvy o prodeji části podniku – divize rozbušek, byla vytvořena tak, aby tvořila samostatnou organizační složku a vedla oddělené účetnictví od zbytku společnosti. Tato samostatná organizační složka byla uvedenou smlouvou o převodu části podniku převedena na navrhovatelku. Její součástí však nebyl obchodní podíl ve společnosti, o kterém se v odděleném účetnictví této organizační složky ne účtovalo. Přitom odkazuje na doklady, které předložila v průběhu řízení a ze kterých uvedené skutečnosti vyplývají. V projednávané věci tedy nemohlo dojít k převodu obchodního podílu smlouvou o prodeji části podniku, ale pouze na základě smlouvy o převodu obchodního podílu podle § 115 ObchZ; její podmínky však nebyly v rámci smlouvy o převodu části podniku splněny. Nebylo totiž učiněno prohlášení nabyvatele, že přistupuje ke společenské smlouvě. Kromě toho nebyl ani udělen souhlas valné hromady, který by byl k takovému převodu nezbytný. Dovolatelka dále tvrdí, že dle společenské smlouvy společnosti měli ostatní společníci předkupní právo na převod obchodního podílu, a to i v případě, že valná hromada již rozhodla o udělení souhlasu s takovým převodem. ZVI a. s. a navrhovatelka nikdy nevyzvaly druhého společníka, *JUDr. P. K.*, k uplatnění předkupního práva. Z uvedeného je patrné, že nemohlo dojít k platnému převodu obchodního podílu na navrhovatelku. Dovolatelka odvolacímu soudu vytýká i to, že nepřihlédl k následnému chování smluvních stran, které celé čtyři roky vycházely z toho, že k platnému převodu obchodního podílu nedošlo. Dále pak dovolatelka dovozuje, že i kdyby byl obchodní podíl součástí části podniku, musely by ohledně něj být splněny podmínky § 115 ObchZ, neboť by šlo o převod, nikoli o přechod obchodního podílu. Dovolatelka rovněž nesouhlasí se závěry odvolacího soudu, pokud jde o rozhodčí nález, který se převodem obchodního podílu zabýval. Dovolatelka navrhuje, aby Nejvyšší soud usnesení odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Navrhovatelka ve vyjádření k dovolání snáší argumenty na podporu závěrů odvolacího soudu. Poukazuje na to, že tvrzení, že obchodní podíl ve společnosti nebyl součástí části podniku, je tvrzením novým, které dovolatelka nemůže uplatňovat v dovolacím řízení. Navrhuje, aby Nejvyšší soud dovolání zamítl.

Dovolání je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) OSŘ. Odvolací soud založil své rozhodnutí na závěru, podle kterého je-li ve smlouvě o převodu části podniku uvedeno, že 50% podíl ve společnosti je součástí části podniku (divize rozbušek), která se touto smlouvou převádí, je tím dostatečně doloženo, že tento obchodní podíl je součástí prodávané části podniku. Jak již Nejvyšší soud dovodil v rozsudku ze dne 7. 9. 1999, sp. zn. 33 Cdo 1199/98, od kterého nemá důvod se odchýlit ani v projednávané věci, v případě prodeje části podniku (§ 487 ObchZ) je nezbytné, aby předmětem smlouvy o prodeji byla taková část podniku, která tvoří jeho samostatnou organizační složku. Za samostatnou organizační složku lze pokládat takovou součást podniku, u níž je vedeno

samostatně (odděleně) účetnictví, týkající se této organizační složky, z něhož především vyplývá, které věci, jiná práva, popřípadě jiné majetkové hodnoty slouží k provozování této části podniku (samostatné organizační složky), a vymezuje se tím předmět smlouvy o prodeji části podniku. V uvedeném smyslu proto bude samostatnou organizační složkou podniku zejména odštěpný závod, popřípadě jiná organizační složka, která se zapisuje do obchodního rejstříku. Předmětem smlouvy o prodeji podniku však mohou být i jiné organizační složky podniku, které se nezapisují do obchodního rejstříku a které mohou být různě nazvány, např. závod, provoz apod., podmínkou však je, aby šlo o složku samostatnou ve výše uvedeném smyslu, přičemž nemusí jít o složku oprávněnou svým vedoucím jednat navenek ve věcech jí se týkajících, jako je tomu v případě odštěpného závodu (srov. dále i rozsudek Nejvyššího soudu ze dne

8. 4. 2004, sp. zn. 32 Odo 957/2003, uveřejněný v časopise Soudní judikatura č. 4/2004 pod č. 77). Za situace, kdy odvolací soud nezkoumal, zda je odchodní podíl ve společnosti součástí části podniku ve shora uvedeném smyslu, a spokojil se tím, že byl jako součást převáděné části podniku uveden ve smlouvě, je jeho právní závěr neúplný, a tedy i nesprávný.

Protože právní posouzení věci co do řešení otázky, na níž napadené rozhodnutí spočívá, není správné, Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání, usnesení odvolacího soudu podle § 243b odst. 2, věty za středníkem, a odst. 3 OSŘ zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Pro úplnost je třeba dodat, že závěry dovolatelky o tom, že nebyl-li obchodní podíl součástí převáděné části podniku (přestože jeho převod byl součástí smlouvy uzavřené mezi navrhovatelkou a Z. a. s.), je třeba, aby byly splněny podmínky pro převod obchodního podílu stanovené zákonem a společenskou smlouvou, jsou správné. Pokud by obchodní podíl součástí části podniku byl, splnění těchto podmínek by nebylo potřebné (viz usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 8. 2003, sp. zn. 14 Cmo 41/2003, 14 Cmo 84/2003, publikované v časopisu Soudní judikatura č. 2/2004 pod č. 32, s jehož závěrem se Nejvyšší soud ztotožňuje).